

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE SACRAMENTO|| POENITENTIAE.|| QVATVOR LIBRIS COM-||REHNSA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

V. Soluuntur obiectiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54092](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54092)

QVOD si etiam rationis iudicium consulatur, dubium se non poterit, quin Pœnitentia siue Contritio, includat diem culpæ præteritæ. Nam & naturalis est illa Synderesis quæ malè facta in corde flagellat, etiamsi exterius non mox non puniantur, sed ne cognoscantur quidem: & apud Ethnicos dicuntur furiis agitari, qui grauibus se sceleribus inquinârunt.

AD HÆC, non videtur intelligi posse, quo pacto quis peccata deserat, & ad vitam meliorem se transferat; nisi peccata & vita pristina, atq; aded ipse sibi displicere incipiat: cur enim deserit, quod hactenus placuit, nisi quia placere iam desinit. *Nemo*, inquit AVGVSTINVS homil. 27. in lib. 50. homiliarum, *elegit vitam nouam, nisi quem veteris pœnitet.*

CAPVT V.

Soluuntur obiectiones.

NE QVE Lutheri argumenta vllius sunt ponderis. Obiiciebat ille INPRIMIS nomen Græcum Pœnitentiæ *μετάνοια*, quod Lactantij testimonio Resipiscenciam significat.

SED vanum est, etymologiam potius nominis, quam vltimam eius considerare. Nam idem Lactantius lib. 6. diuinarum institutionum, cap. 24. vbi nomē illud *μετάνοια* Resipiscenciam significare dicit; addit, eos verè resipiscere, quos errati peccauerunt, & qui se ipsi castigant demeriti. Et Tertullianus, qui lib. 1. in Marcionem scripturam reliquit, nomen Græcum Pœnitentiæ non à delicti confessione, sed à mentis demutatione dictum esse; in libro de Pœnitentia fusissimè docet, veram Pœnitentiam exigere odium, ac detestationem vitæ præteritæ, confessionem peccatorum, opera laboriosa, & alia id genus multa. Et Ausonius, vt in primo lib. citauimus, Metanæam esse dicit Deam, quæ facti, non factique pœnas exigit. DENIQUE Aristoteles lib. 3. de moribus, cap. 1. apertissimè docet, Pœnitentiam ad præteritum factum referri: nam cum vellet ostendere, non esse inuoluntarium, quidquid fit per ignorantiam, eo argumento vsus est, quia non semper homines pœnitent facti, neque dolent cum resciscunt quid fecerint.

SECVS

SECUNDO, Lutherus obiicit Prouerbum illud: *Optima Pœnitentia, noua vita.* & valde miratur, quid in mentem uenerit Leoni Pontifici, ut prouerbum illud damnare uoluerit, cum proueria consensu omnium uerissima esse soleant.

At non damnauit summus Pontifex prouerbum, sed prauam Lutheri expositionem. Neque enim prouerbio illo significare uolunt homines, ad Pœnitentiam nihil aliud exigi præter uitæ nouitatem: sed, uitæ nouitatem esse certissimum ueræ Pœnitentiæ argumentum. Qui enim sic peccata desent, ut mox ad eadem reuertantur, aut etiam nunquam deserant; nihil omninò proficiunt: id quod pulchrè docuit Spiritus sanctus per ECCLESIASTICVM, cap. 34. *Qui baptizatur à mortuo, & iterum tangit eum, quid proficit lauatio illius? sic homo qui ieiunat in peccatis suis, & iterum eadem faciens, quid proficit humiliando se?* Et S. GREGORIUS homil. 34. in Euangelia: *Qui sic, inquit, alia peccata deplorat, & tamen alia committat; Pœnitentiam agere aut dissimulat, aut ignorat.* & in libro de cura pastoralis, par. 3. cap. 31. dicit, eos fiendo inaniter se lauare, qui culpas post lachrymas repetunt: & in epist. ad Theotistam patriam, lib. 9. epist. 39. copiosè refellit errorem quorundam, qui dicebant, de quolibet peccato Pœnitentiam triennio agendam, ac post in uoluptatibus uiuendum. Denique prouerbum illud rectissimè AMBROSIVS, seu quicumque est auctor eorum commentariorum; exponit, in cap. 2. posterioris ad Corinth. ubi sic loquitur: *Hæc ueræ Pœnitentia est, iam cessare à peccato: sic enim probat dolere se sibi, si de cetero desinat.*

TERTIO, obiiciebat uerba illa B. Pauli: *In Christo enim Iesu, neque circumcisio, neque præputium aliquid ualeat, sed noua creatura.* Galat. 6.

At B. Paulus non opponit nouæ creaturæ, Pœnitentiam, quæ est uia ad nouam creaturam, sicut nec Baptismum, qui est instrumentum, quo efficitur noua creatura; sed circumcisionem, quæ post Christi aduentum nullam vim habet ad iustificandum, ut nec præputium. Itaque nunquam Paulus diceret: Neque Pœnitentia, neque Baptismus aliquid ualent, sed noua creatura: neque enim Paulus cum Petro committendus est, qui Act. 2. concionabatur: *Pœnitentiam agite, & baptizetur unusquisque uestrum.* Et Act. 8. ad Simonem Magum; *Pœni-*

Pœni-

Pœnitentiam age ab hac nequitia tua. Multò etiam minùs B. Paulus Ioanni Baptiste, & Christo ipsi repugnaret, qui per dicationem ab illis verbis exorti sunt: *Pœnitentiam agite.*

ADDE, quòd Apostolus in epistola ad Galatas, non videtur loqui de iustificatione à peccato, sed de operibus iustificatorum: est enim sensus verborum eius; his qui sunt in Christo iam per Baptismum renati, & iustificati, noua vita necessaria est, siue (vt ibidem ipse loquitur) Fides, quæ per dilectionem operatur, vt nimirum iustè, sobriè, & piè viuant in hoc seculo: neq; periculum vllum imminet si præputium gerant, neque vtilitatem vllam adferre poterit circumcisio. Quocirca locus iste nihil facit pro errore Lutheri; neq; ad Pœnitentiam pertinet, quæ iustificandorum est, non iustificatorum.

QUARTO, posset obiici pro Lutero locus ille Apostoli 2. Cor. 7. *Qua secundum Deum tristitia est, Pœnitentiam salutem stabilem operatur.* hic enim videtur Paulus ita tristitiam à Pœnitentia separare, vt Pœnitentia tristitiam non includat, licet ab ea oriatur. Quod etiam confirmant verba sequentia, vbi Paulus explicans quid sit Pœnitentia, quam tristitia illa peperit; nihil aliud ponit, nisi opera quædam bona, quæ noua vita dici possunt: *Ecce, inquit, hoc ipsum, secundum Deum contristari vos, quantam in vobis operatur sollicitudinem, sed defensionem, sed indignationem, sed timorem, sed desiderium, sed emulationem, sed vindictam.*

SED non est vsque adedò difficilis responsio. Nam per tristitiam non intelligi ab Apostolo dolorem de peccatis, quæ pars Pœnitentiæ est, sed mœrorem quendam ex obiurgatione natum, qui ad Pœnitentiam, id est, ad peccati detestationem inducit, ostendimus in libro superiore, cap. 19. neque in illis verbis: *Ecce enim hoc ipsum contristari vos, &c.* explicat Paulus quid sit Pœnitentia, sed effectus potiùs, ac fructus Pœnitentiæ. ADDE etiam, quòd si B. Paulus eo loco Pœnitentiam ipsam explicaret; nihil inde pro Lutheri errore colligi posset, siquidem inter alios actus numerantur etiam indignatio, & vindicta, quæ non nisi ad præteritum peccatum commode possunt referri.

QUINTO posset obiici, quod stultum esse videatur, non id esse factum, quod non potest non esse factum. Qui autem de peccato præterito dolent, quid aliud cupiant ac volunt

quàm senon peccâsse? vt verò non peccauerit qui iam peccauit, nullo modo fieri potest. Satius igitur videtur esse, cogitare de bona vita instituenda, quàm anxium esse de mala transacta.

AD HOC RESPONDEMVS, stultum planè videri, absoluta voluntate id optare, quod nulla ratione fieri potest. Proinde qui de peccato dolent, non dicunt (si sani sunt) Nolo me peccâsse: sed cum conditione, Si fieri posset, nollem peccâsse; & quia fieri potuit aliquando, & mea culpa non est factum vt non peccarem, ided iustè doleo, meque ipse accuso ac reprehendo, quòd peccauerim.

NEQVE enim probandum est quod Hadrianus, quæst. 1. de Pœnitentia, docet, ne conditionalem quidem voluntatem haberi posse impossibilium. Nam si desiderium haberi potest, vt ipse fateretur, rei amissæ; cur non etiam voluntas conditionalis, vt (si fieri posset) res illa non esset amissa? siquidem desiderium illud naturaliter hanc voluntatem conditionalem parit. Certè qui mortuum desient amicum, non ided lugent, quia diligunt amicum: sed quia nollent periisse quem diligunt. Et Dauid cum diceret: *Absolon, fili mi, quis mihi tribuat, vt ego moriar pro te?* 2. Reg. 18. quid aliud significabat, quàm optare se, si fieri posset, filij mortem propria morte redimere? Et Apostolus Paulus cum diceret: *Nolumus expoliari, sed superuestiri.* 2. Corinth. 5. non id volebat, absolutè non mori, cum in eodem loco subiungat: *Bonam voluntatem habemus, peregrinari à corpore, & presentes esse ad Dominum.* Et Philipp. 1. *Desiderium habens dissolui, & esse cum Christo:* sed volebat, si fieri posset, nò incidisse hominem in hanc moriendi necessitatem. Christus quoque satis apertè volebat, si fieri posset, vt calix transfret, tametsi non ignorabat, id iam esse à Patre statutum ac definitum, vt biberet illum. Denique ipse etiam Aristoteles in 3. lib. de moribus, cap. 2. negat impossibilium esse electionem, sed voluntatem tamen esse concedit, nimirum conditionalem: nemo enim eligit semper viuere, cum id fieri nequeat, sed vellet tamen vnusquisque, si posset, nunquam mori.

CAPVT